

**PSIHIKOS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS PASLAUGOS VAIKAMS,
TURINTIEMS ĮVAIRIAPUSIŲ RAIDOS SUTRIKIMŲ**

**VALSTYBINIS
PSIHIKOS
SVEIKATOS
CENTRAS**

2021 m.

Pagalba įvairiapusių raidos sutrikimų (F84) turintiems vaikams yra tokia pat įvairi, kaip ir patys sutrikimai, tačiau pagrindinis pagalbos tikslas – ankstyva sutrikimo diagnostika, sudaranti galimybes kuo anksčiau pradėti tikslingus veiksmus sutrikimų korekcijos srityje. Moksliniais tyrimais įrodyta, kad ankstyva vaikų raidos sutrikimo diagnozė, individualios reabilitacijos programos ir šeimos pagalbos plano sudarymas bei taikymas padeda vaikui optimaliai vystytis ir integruotis į visuomenę.

VAIKŲ RAIDOS SUTRIKIMŲ ANKSTYVOSIOS REABILITACIJOS PASLAUGOS

Vaikų raidos sutrikimų ankstyvosios reabilitacijos (toliau – VRSAR) paslaugos – tai specialistų komandos teikiamos ambulatorinės ir (ar) stacionarinės asmens sveikatos priežiūros paslaugos, užtikrinančios ankstyvą vaikų raidos sutrikimų nustatymą, ankstyvą kompleksinę pagalbą raidos sutrikimų ar jų rizikos veiksnių turintiems vaikams, jų tėvams ar kitiems vaiko atstovams pagal įstatymą.

VRSAR paslaugos teikiamos vaikams iki 7 metų, vaikams iki 4 metų – prioritetine tvarka.

VRSAR paslaugas skiria šeimos gydytojas, vaikų ligų gydytojas arba kiti gydytojai specialistai, patikrinę vaiko psichomotorinę raidą ir (ar) nustatę raidos sutrikimo riziką, siunčia pacientą VRSAR paslaugas teikiančio gydytojo konsultacijos. Šis gydytojas, esant indikacijų, siunčia pacientus:

1) ambulatorinių VRSAR paslaugų gauti:

- išplėstinės specialistų komandos konsultacijos, arba
- dienos stacionaro paslaugų, arba

2) stacionarinių VRSAR paslaugų gauti.

VRSAR paslaugas teikia specialistų komanda:

- ambulatorines paslaugas – gydytojas, medicinos psichologas, logoterapeutas, kineziterapeutas, slaugytojas, socialinis darbuotojas (taip pat gali dirbti ergoterapeutas ir (ar) specialusis pedagogas);

- stacionarines paslaugas – gydytojas, medicinos psichologas, logoterapeutas, kineziterapeutas, ergoterapeutas, slaugytojas, socialinis darbuotojas (taip pat gali dirbti meno terapeutas ir (ar) specialusis pedagogas).

VRSAR paslaugų teikimo tvarka

Specialistų komanda sudaro ir vykdo sutrikusios raidos vaikų individualią ankstyvosios diagnostikos ir reabilitacijos programą, kuri sudaroma metams, įtraukiant į šį procesą vaiko tėvus.

Individualią programą sudaro specialistai, pasirinkdami moksliskai pagrįstus diagnostikos, gydymo ir pagalbos šeimai metodus, atsižvelgdami į vaiko sveikatos ir raidos būklę. Tėvai privalo dalyvauti sudarant individualią programą ir kartu su specialistais ją vykdyti.

Įprastai vaikui ir jo šeimai skiriamos ambulatorinės VRSAR paslaugos. Stacionariųjų VRSAR paslaugų siunčiami pacientai, turintys kompleksinių raidos sutrikimų, kurių eigą sunkina gretutiniai psichikos, regos, klausos, fizinės raidos ir kiti sutrikimai arba kai gydant ambulatoriškai nepasiekama laukiamų rezultatų.

VRSAR paslaugų kompensavimas Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšomis per kalendorinius metus:

- 1) vienam pacientui apmokamos ne daugiau kaip 2 išplėstinių VRSAR specialistų komandos konsultacijų išlaidos;
- 2) vienam pacientui apmokamos ne daugiau kaip 20 VRSAR dienos stacionaro paslaugų (Vaiko raida A) išlaidos;
- 3) vienam pacientui apmokamos ne daugiau kaip 40 VRSAR dienos stacionaro paslaugų (Vaiko raida B) išlaidos. Prireikus gydytojų konsiliumo sprendimu gali būti suteikta iki 60 VRSAR dienos stacionaro paslaugų.

VAIKŲ IR PAAUGLIŲ PIRMINĖS AMBULATORINĖS PSICHIKOS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS PASLAUGOS

Teikiamos psichikos sveikatos centre, visiems prie jo prisirašiusiems asmenims. Į psichikos sveikatos centrą galima kreiptis tiesiogiai, be šeimos gydytojo siuntimo.

Pirminės ambulatorinės psichikos sveikatos priežiūros paslaugos teikiamos komandiniu principu. Komandą sudaro gydytojas psichiatras, vaikų ir paauglių psichiatras, psichikos sveikatos slaugytojas, socialinis darbuotojas ir medicinos psichologas. Kai komandoje nėra gydytojo vaikų ir paauglių psichiatro, psichikos sveikatos priežiūros paslaugas vaikams ir paaugliams gali teikti gydytojas psichiatras. Gydytojas psichiatras pagal kompetenciją:

- suteikia vaikams ir paaugliams būtinąją psichiatrinę pagalbą;
- siunčia vaikus ir paauglius pas gydytoją vaikų ir paauglių psichiatrą;
- siunčia vaikus ir paauglius gydyti stacionare;
- tęsia gydytojo vaikų ir paauglių psichiatro konsultacijos metu paskirtą medikamentinį gydymą.

VAIKŲ IR PAAUGLIŲ STACIONARINĖS PSICHIATRIJOS PASLAUGOS

Šios paslaugos teikiamos asmens sveikatos priežiūros įstaigoje, turinčioje įstaigos asmens sveikatos priežiūros licenciją, suteikiančią teisę teikti stacionarines vaikų ir paauglių psichiatrijos paslaugas.

Į stacionarines vaikų ir paauglių psichiatrijos paslaugas teikiančias įstaigas hospitalizuojami pacientai, turintys gydytojo vaikų ir paauglių psichiatro siuntimą gauti stacionarines vaikų ir paauglių psichiatrijos paslaugas, kai pacientui nustatytas psichikos ir elgesio sutrikimas, kuris vidutiniškai ar sunkiai sutrikdė bendrą paciento funkcionavimą (vertinimas pagal Vaikų bendrojo vertinimo skalę mažesnis nei 50 balų), ir (ar) gydytojo vaikų ir paauglių psichiatro siuntime nurodyta, kad ambulatorinis gydymas buvo neefektyvus.

Stacionarines vaikų ir paauglių psichiatrijos paslaugas teikia specialistų komanda: gydytojas vaikų ir paauglių psichiatras, psichoterapijos paslaugas teikiantis specialistas, medicinos psichologas, socialinis darbuotojas, psichikos sveikatos slaugytojas, slaugytojo padėjėjas, ergoterapeutas. Į specialistų komandą gali būti įtrauktas meno terapeutas.

VAIKŲ IR PAAUGLIŲ PSICHIATRIJOS DIENOS STACIONARO PASLAUGOS

Šios paslaugos teikiamos asmens sveikatos priežiūros įstaigoje, kuri turi įstaigos asmens sveikatos priežiūros licenciją, suteikiančią teisę teikti vaikų ir paauglių psichiatrijos dienos stacionaro paslaugas. Į vaikų ir paauglių psichiatrijos dienos stacionarą siunčia gydytojas vaikų ir paauglių psichiatras.

Vaikų ir paauglių psichiatrijos dienos stacionare paslaugas pacientams teikia specialistų komanda: gydytojas vaikų ir paauglių psichiatras, medicinos psichologas, socialinis darbuotojas, psichikos sveikatos slaugytojas, psichoterapijos paslaugas teikiantis specialistas. Į specialistų komandą gali būti įtraukti ir kiti specialistai (ergoterapeutas, meno terapeutas, logoterapeutas). Komandos darbą koordinuoja gydytojas vaikų ir paauglių psichiatras.

Vaikų ir paauglių psichiatrijos dienos stacionaro paslaugos teikiamos pacientams, kurie atitinka bent vieną iš šių sąlygų:

- įvertinus paciento psichosocialinę būklę, paciento funkcionavimo rodiklis pagal Vaikų bendrojo vertinimo skalę yra mažesnis nei 70;
- baigus aktyvų stacionarinį gydymą, paciento funkcionavimo rodiklis pagal Vaikų bendrojo vertinimo skalę yra mažesnis nei 70.

Vaikų ir paauglių psichiatrijos dienos stacionaro paslaugų teikimo metu taikomi šie gydymo metodai: vaikų ir paauglių psichiatro konsultacija, psichologinės intervencijos (psichologinis konsultavimas, psichologinio poveikio priemonės, psichoterapinės technikos), šeimos konsultavimas, individuali psichoterapija, šeimos psichoterapija, grupinė psichoterapija, tėvų ir vaikų santykių terapija, individuali ar grupinė žaidimų terapija, individuali ar grupinė elgesio terapija, meno

terapija, aplinkos terapija, individualus ar grupinis tėvų mokymas, jei reikia, gydymas vaistais.

Vieno gydymo kurso vaikų ir paauglių psichiatrijos dienos stacionare trukmė ne ilgesnė kaip 30 darbo dienų. Atsižvelgiant į paciento sveikatos būklę gydytojų konsiliumo sprendimu gydymo kursas gali būti pratęstas 1 kartą, tačiau ne daugiau kaip 30 darbo dienų.

VAIKŲ IR PAAUGLIŲ PSICHOSOCIALINĖS REABILITACIJOS PASLAUGOS

Šios paslaugos gali būti ambulatorinės arba stacionarinės. Ambulatorinės vaikų ir paauglių psichosocialinės rehabilitacijos paslaugos teikiamos vaikų ir paauglių psichiatrijos dienos stacionaro ar stacionarines vaikų ir paauglių psichiatrijos paslaugas teikiančiose asmens sveikatos priežiūros įstaigose. Stacionarinės vaikų ir paauglių psichosocialinės rehabilitacijos paslaugos teikiamos stacionarines vaikų ir paauglių psichiatrijos paslaugas teikiančiose asmens sveikatos priežiūros įstaigose.

Vaikų ir paauglių psichosocialinės rehabilitacijos paslaugoms gauti pacientą siunčia gydytojas vaikų ir paauglių psichiatras. Siuntime turi būti nurodyti vertinimo pagal Vaikų bendrojo vertinimo skalę rezultatai ir prie siuntimo pridėta forma o27/a, kurioje aprašytas taikytas gydymas vaikų ir paauglių psichiatrijos dienos stacionare ar vaikų ir paauglių psichiatrijos stacionare.

Stacionarines ir ambulatorines vaikų ir paauglių psichosocialinės rehabilitacijos paslaugas teikia specialistų komanda: gydytojas vaikų ir paauglių psichiatras, medicinos psichologas, socialinis darbuotojas, psichikos sveikatos slaugytojas, kiti specialistai (psichoterapijos paslaugas teikiantis specialistas, ergoterapeutas, kineziterapeutas, meno terapeutas ir kiti) pagal poreikį.

Ambulatorinės vaikų ir paauglių psichosocialinės rehabilitacijos paslaugos skiriamos pacientams po vaikų ir paauglių psichiatrijos dienos stacionaro ar stacionarinio gydymo, kai yra bent dvi iš šių sąlygų:

- kai toliau reikia stebėti ir koreguoti paciento būklę;

- kai reikia padėti psichikos ir elgesio sutrikimų turintiems pacientams integruotis arba reintegruotis į bendruomenę ir šeimą;
- kai reikia sustiprinti paciento socialinius ryšius, socialinius įgūdžius bei adaptaciją.

Trumpalaikė ambulatorinė vaikų ir paauglių psichosocialinė rehabilitacija skiriama kai paciento vertinimo pagal Vaikų bendrojo vertinimo skalę rodiklis yra 60–70 balų. Per 40 kalendorinių dienų suteikiama iki 12 trumpalaikės ambulatorinės vaikų ir paauglių psichosocialinės rehabilitacijos paslaugų. Vienos trumpalaikės ambulatorinės vaikų ir paauglių psichosocialinės rehabilitacijos paslaugos suteikimo metu taikomi ne mažiau kaip 3 diagnostikos ir gydymo metodai.

Ilgalaikė ambulatorinė vaikų ir paauglių psichosocialinė rehabilitacija skiriama po trumpalaikės vaikų ir paauglių psichosocialinės rehabilitacijos, kai per trumpalaikę vaikų ir paauglių psichosocialinę rehabilitaciją paciento vertinimo pagal Vaikų bendrojo vertinimo skalę rodiklis yra 71–80 balų. Ilgalaikė ambulatorinė vaikų ir paauglių psichosocialinė rehabilitacija teikiama iki 9 mėnesių, skiriant iki 35 apsilankymų pas specialistų komandą ir (ar) jos narius. Vienos ilgalaikės ambulatorinės vaikų ir paauglių psichosocialinės rehabilitacijos paslaugos suteikimo metu taikomi ne mažiau kaip 3 diagnostikos ir gydymo metodai.

